

JANE SAYERS, *Innocent III Leader of Europe 1198-1216* (Avrupa'nın Lideri III. Innocentius 1198-1216), Longman Yayınevi Londra ve New York 1995, XIII+200 sayfa+5 harita+İndeks.

Jane Sayers bu kitabında, III. Innocentius'un 1198-1216 yılları arasında yaklaşık 18 yıl süren papalık dönemini, onun karakterini, politikalarını, politikalarının geçmişten nasıl etkilendiğini, kilise reformu teşebbüsünü, 13. yüzyılda yaşanan kilise krizini ve bu dönemde düzenlenen Haçlı Seferlerinde Papa'nın rolünün ne olduğunu ve 13. yüzyılın ilk on yılındaki Avrupa tarihine göz atarak papalık makamını bütün yönleriyle inceler.

1198-1216 yılları arasında Avrupa tarihini yönlendiren ve Dördüncü Haçlı Seferi'ni organize eden Papa III. Innocentius, ortaçağın en önemli papalarından biri olarak kabul edilir. Innocentius, evrensel bir hâkim ve kanun koyucu olarak hareket etmiş ve her yönden bağımsız bir papalık devleti kurmaya çalışmıştır. Kilise reformuna da teşebbüs eden Papa, Perugia'da ölmüştür (Temmuz 1216).

Eserde, Yayıncının Önsözü (s. VII); Önsöz (s. IX-X); Haritalar Listesi (s. XI) ve Kısaltmalar Listesinden (s. XII) sonra Giriş (s. 1-9) yer alır; yazar bu bölümde, adı geçen eserde hangi sorunlara cevap aradığını belirtip Papa'nın şahsiyeti hakkında bilgi verdikten sonra 12. ve 13. yüzyıl papalık tarihi kaynaklarını açıklar.

Girişten sonra beş ana bölüm bulunuyor. Bu bölümleri takiben III. Innocentius'un papalık dönemi kronolojisini ihtiva eden bir ek (s. 198-200); Genel Bibliyografya (s. 201-204); Haritalar (s. 205-213) ve İndeks (s. 214-222) yer alıyor.

Eserin birinci bölümünde (Papa ve Papalık, s. 10-48), 1160 veya 1161'de Segni'de doğan ve Romalı bir aileye mensup olan Lothar dei Conti'nin karakteri, aldığı eğitim ve 1198'de papa seçilmesi anlatılır. Sonra, Roma Şehri'nin siyasi ve ekonomik durumu, bu dönemde papalık hükümeti ve kardinaller okulu hakkında bilgi verilir ve kardinallerin papalık sarayında bütün idari ve adli görevlere getirildikleri, Innocentius'un hükümet modelinin hem geleneksel hem de monarşik bir yapıda olduğu belirtilir.

İkinci bölüm (Politikalar, Güç ve Propaganda, s. 49-93), Eylül 1197'de Alman İmparatoru VI. Heinrich'in ölümünden sonra Avrupa'nın durumu, Otto von Braunschweig ile VI. Heinrich'in kardeşi Philipp von Schwaben arasındaki iktidar mücadelesi anlatılır ve Otto'nun Roma'da Papa tarafından imparator olarak taçlandırıldığı (Ekim 1209), fakat Sicilya'ya saldırınca afaret edildiği (Kasım 1210) ve VI. Heinrich'in oğlu Friedrich'in Roma Kralı seçildiği (Aralık 1212) belirtilir.

Bu bölümde ayrıca, bağımsız bir papalık devleti fikri, Roma Şehri'nin papalık için önemi, Innocentius'un Sicilya politikası, Portekiz, Aragon ve diğer İberia Krallıkları, İngiltere, Fransa, Sicilya ve Macaristan Krallıklarındaki nüfuzu hakkında bilgi verilir. Son olarak papalığın gelir kaynakları ve oruları, Innocentius döneminin papalığın propaganda tarihindeki önemi, bu dönemdeki diplomasi faaliyetleri ve bilgi kaynakları anlatılır.

Üçüncü bölümde (Kanun ve Toplum, s. 94-124), Papa'nın gerekli olduğu takdirde, konsillerde sözlü olarak veya emirnameler çıkararak kanun yapma yetkisinin bulunduğu belirtilir ve Dördüncü Lateran Konsili (11 Kasım 1215) hakkında bilgi verilir. Bu konsilde, hem

doğuya düzenlenecek yeni bir Haçlı Seferi hem de kilise reformu meseleleri görüşülmüş ve konsile dünyevi temsilciler de katılmıştır.

Bu bölümde, 12. yüzyılın ortalarına kadar en büyük hukuk okul olan Bologna hukuk okulu, burada okutulan hukuk kitapları, Papa'nın reform programı, çeşitli konulardaki hükümleri ve evlilik konusunda yaptığı kanunlar hakkında da bilgi verilir.

Dördüncü bölümde (Otorite ve Protesto, s. 125-163), yoksulluğu kabul edip, tutumlu basit ve itaatkâr bir hayat yaşayarak ilk kilisenin sadeliğine, Vita Apostolica'ya geri dönme isteğinin 13. yüzyıl başlarında Avrupa ülkelerinde hızla yayıldığı belirtilir ve bu hareketlerin kabul olunmuş doktrinlere aykırı olup olmadığı, geleneksel kilisenin yapısı ve 13. yüzyıl başlarındaki popüler dini hayat, papalığa karşı çıkan itirazlar ve yaşanan kilise krizi anlatılır. Sonra, Albililere karşı düzenlenen Haçlı Seferi hakkında bilgi verilir. Bu sefer aslında, dini sebeplerden ziyade politik amaçlar uğruna, Papa'nın emriyle Hıristiyanlar üzerine düzenlenen bir Haçlı Seferi olup, güney Fransa'da bir iç savaşa sebebiyet vermiş ve Hıristiyanlar yine Hıristiyanlara kırdırılmıştır.

Beşinci ve son bölümde (Papalık ve Daha Geniş bir Dünya: Hıristiyanlığın sınırları, s. 164-188), Dördüncü Haçlı Seferi, Papa'nın bu seferdeki rolü, Innocentius döneminde Baltık bölgelerine, Sicilya'ya ve İngiltere'ye düzenlenen Haçlı Seferleri, 1204'ten sonra Bizans Kilisesi'nin durumu anlatılır.

Innocentius döneminde yalnızca Müslümanlara karşı Haçlı Seferi düşünülmemişti; aynı zamanda Hıristiyan memlekelerin işlerine müdahale etmek ve katolik ülkelerde kiliseye karşı olanları sindirmek için Avrupa içindeki Hıristiyanlara karşı da bir çok Haçlı Seferi düzenlenmişti; zaten bu dönemde düşünülen Haçlı Seferlerinin hiç biri Müslümanlara zarar verememiş, tıpkı 1204 yılında olduğu gibi Hıristiyanların Hıristiyanlara karşı savaşı haline gelmiştir.

Üçüncü bölümde Albililere karşı düzenlenen Haçlı Seferi hakkında bilgi veren yazar, bu son bölümde Avrupa içinde Hıristiyanlara karşı düzenlenen politik amaçlı Haçlı Seferleri hakkında bilgi vermeye devam eder. Bu seferler sırasında papalığın ücretli askerleri olarak kullanılan ve Avrupa'daki düşmanlara karşı savaşan Haçlılara da Kudüs'te savaşan Haçlılara bahşedilen imtiyazlar verilmişti.

Innocentius döneminde düzenlenen ve bu dönem için önemli bir yer tutan Haçlı Seferleri hakkında verilen malumat sınırlı olmakla beraber eser, Papa III. Innocentius dönemi için derli toplu bilgi edinilebilecek bir kitaptır.